FUQAROLIK JAMIYATINI RIVOJLANTIRISHDA JAMOATCHILIK NAZORATINING O'RNI VA AHAMIYATI

Baxtiyorova Dinora Norbek qizi

Annotatsiya. Mazkur maqolada fuqarolik jamiyatini rivojlantirishda jamoatchilik nazoratining o'rni, uning nazariy va huquqiy asoslari, davlat boshqaruvi tizimidagi ahamiyati hamda fuqarolarning ijtimoiy faolligini oshirishdagi imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, jamoatchilik nazoratining asosiy shakllari, davlat organlari faoliyatida ochiqlik va hisobdorlikni ta'minlash mexanizmlari, fuqarolik jamiyati institutlarining faoliyati va raqamli texnologiyalarning ushbu jarayondagi o'rni yoritiladi. O'zbekistonda jamoatchilik nazoratini rivojlantirish bilan bog'liq dolzarb muammolar o'rganilib, uning samaradorligini oshirishga qaratilgan taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: fuqarolik jamiyati, jamoatchilik nazorati, demokratik boshqaruv, davlat organlari, fuqarolik faolligi, nodavlat notijorat tashkilotlari, ochiqlik, shaffoflik, hisobdorlik, ijtimoiy hamkorlik, huquqiy davlat.

Bugungi globallashuv sharoitida demokratik davlat va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash, davlat boshqaruvi samaradorligini oshirish hamda aholining ijtimoiy-siyosiy jarayonlardagi ishtirokini kengaytirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Davlat boshqaruvining zamonaviy modeli faqat davlat organlarining faoliyati bilan cheklanib qolmasdan, fuqarolar, jamoat birlashmalari, nodavlat notijorat tashkilotlari va ommaviy axborot vositalarining faol ishtirokini ham talab qiladi. Chunki jamiyatning barqaror rivojlanishi, avvalo, davlat va aholi o'rtasidagi o'zaro ishonch, manfaatlar uyg'unligi va samarali hamkorlikka bog'liqdir. Fuqarolik jamiyatining rivojlanganlik darajasi fuqarolarning o'z huquq va manfaatlarini qay darajada amalga oshira olishi, ijtimoiy muammolarni hal etishda qatnashishi va davlat organlari faoliyatiga qonuniy asoslarda munosabat bildirish imkoniyatlari bilan belgilanadi. Shu jihatdan jamoatchilik nazorati fuqarolarning davlat va jamiyat ishlarida ishtirok etishini ta'minlovchi muhim demokratik mexanizmlardan biri hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 36-moddasida fuqarolarning jamiyat va davlat ishlarini boshqarishda bevosita hamda o'z vakillari orqali ishtirok etish huquqi belgilangan [1]. Mazkur konstitutsiyaviy qoida jamoatchilik ishtirokini rivojlantirishning muhim huquqiy asoslaridan biridir.

Jamoatchilik nazoratining dolzarbligi davlat organlari faoliyatining ochiqligini ta'minlash, davlat dasturlarining bajarilishini kuzatish, aholining murojaat va takliflarini o'rganish hamda davlat xizmatlari sifatini oshirish zarurati bilan belgilanadi. Fuqarolarning ijtimoiy jarayonlarga faol jalb etilishi mavjud muammolarni o'z vaqtida aniqlash, ularni hal etishda jamoaviy mas'uliyatni kuchaytirish va boshqaruv qarorlarining jamiyat ehtiyojlariga muvofiqligini ta'minlashga yordam beradi. Shu sababli jamoatchilik nazoratini rivojlantirish fuqarolik jamiyatining institutsional asoslarini mustahkamlash bilan bir qatorda, demokratik qadriyatlarni qaror toptirishning ham muhim sharti hisoblanadi.

Jamoatchilik nazorati fuqarolar va fuqarolik jamiyati institutlarining davlat organlari hamda qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa nazorat obyektlari faoliyati ustidan belgilangan tartibda nazorat olib borishi, ularning faoliyatini o'rganishi, mavjud muammolarni aniqlashi va tegishli takliflar kiritishi bilan bog'liq jarayondir. Uning asosiy maqsadi davlat boshqaruvi faoliyatida qonuniylik, ochiqlik va

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

hisobdorlikni mustahkamlash, fuqarolarning huquq va manfaatlarini himoya qilish hamda davlat organlari bilan jamiyat o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirishdan iborat. O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 12-apreldagi O'RQ-474-sonli "Jamoatchilik nazorati to'g'risida"gi Qonuni ushbu sohadagi munosabatlarning huquqiy asoslarini belgilaydi [2].

Jamoatchilik nazoratining mohiyati shundan iboratki, davlat organlari faoliyati faqat ichki boshqaruv va rasmiy nazorat mexanizmlari bilan cheklanmasdan, jamiyat manfaatlari nuqtayi nazaridan ham baholanishi mumkin. Bunda fuqarolar va jamoat tashkilotlari davlat organlari faoliyatiga noqonuniy aralashmasdan, o'zlariga qonunchilik orqali berilgan huquqlardan foydalanib, tegishli masalalar yuzasidan kuzatuv olib borishlari, fikr bildirishlari va takliflar kiritishlari mumkin. Jamoatchilik nazorati rasmiy davlat nazoratining o'rnini egallamaydi, balki uning ochiqligi va jamiyat bilan aloqalarini mustahkamlashga ko'maklashadi.

Fuqarolik jamiyati rivojlanishida jamoatchilik nazoratining ahamiyati, birinchi navbatda, fuqarolarning davlat boshqaruvidagi ishtirokini kengaytirish bilan belgilanadi. Fuqarolar jamiyat hayotiga daxldor qarorlar muhokamasida qatnashish, o'z hududidagi muammolar yuzasidan takliflar berish va ijtimoiy loyihalarning amalga oshirilishini kuzatish orqali umumiy manfaatlarni ta'minlashga hissa qo'shadilar. Masalan, mahallada maktab qurilishi, yo'llarni ta'mirlash, ichimlik suvi ta'minotini yaxshilash yoki aholiga ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish bilan bog'liq loyihalarda jamoatchilik fikrini o'rganish mablag'lardan oqilona foydalanish va aholining real ehtiyojlarini hisobga olishga yordam beradi. Fuqarolarning boshqaruv jarayonlarida ishtirok etishi demokratik jamiyatning muhim tamoyillaridan biri bo'lib, Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasining 21-moddasida ham insonning mamlakatni boshqarishda qatnashish huquqi e'tirof etilgan [3].

Jamoatchilik nazoratining muhim vazifalaridan yana biri davlat organlari faoliyatida ochiqlik va shaffoflikni ta'minlashdir. Ochiqlik davlat organlarining faoliyati, qarorlari va amalga oshirayotgan dasturlari haqida qonunchilik doirasida axborot olish imkoniyatini anglatadi. Shaffoflik esa ushbu jarayonlarning tushunarli, kuzatish va baholash mumkin bo'lgan tarzda tashkil etilishini nazarda tutadi. Fuqarolar davlat organlari faoliyati haqida yetarli va ishonchli ma'lumotlarga ega bo'lgan taqdirda, amalga oshirilayotgan ishlarning natijalarini baholash, mavjud muammolarni aniqlash va ularni hal etishga qaratilgan takliflar ishlab chiqish imkoniyatiga ega bo'ladilar. O'zbekiston Respublikasining "Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqligi to'g'risida"gi Qonuni davlat organlari faoliyatiga oid axborotdan foydalanishning huquqiy asoslarini belgilaydi [4].

Ochiqlikning ta'minlanishi davlat organlari va fuqarolar o'rtasidagi o'zaro ishonchni mustahkamlashga ham xizmat qiladi. Agar davlat organlari qabul qilingan qarorlarning mazmuni, ularni amalga oshirish tartibi va erishilgan natijalar haqida aholiga muntazam ma'lumot bersa, fuqarolarning boshqaruv jarayonlariga nisbatan tushunchasi va xabardorligi ortadi. Aksincha, zarur axborotning yetishmasligi turli tushunmovchiliklar yuzaga kelishiga sabab bo'lishi mumkin. Shu bois davlat organlari tomonidan jamoatchilik bilan ochiq muloqot olib borish, fuqarolarning murojaatlarini o'z vaqtida ko'rib chiqish va asosli javoblar berish jamoatchilik nazoratining samaradorligini oshiradi.

Jamoatchilik nazorati davlat organlari va mansabdor shaxslarning hisobdorligini kuchaytirishda ham muhim rol o'ynaydi. Hisobdorlik vakolatli tashkilot yoki mansabdor shaxsning o'z faoliyati va erishgan natijalari yuzasidan tushuntirish berishi, qonuniy talablar va belgilangan vazifalar bajarilishi uchun mas'uliyatni his etishini anglatadi. Jamoatchilik nazorati orqali fuqarolar davlat dasturlari qanday amalga oshirilayotgani, ijtimoiy xizmatlar sifati qay darajada ekanligi va aholining muammolari qanchalik hal etilayotgani haqida savollar ko'tarishlari mumkin. Bunda jamoatchilik

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

tomonidan bildirilgan takliflar va tanqidiy fikrlarning tegishli tartibda ko‘rib chiqilishi muhim ahamiyatga ega.
Jamoatchilik nazoratining amaliy shakllari uning samarali tashkil etilishida muhim o‘rin tutadi. “Jamoatchilik nazorati to‘g‘risida”gi Qonunda jamoatchilik muhokamasi, jamoatchilik eshituvi, jamoatchilik monitoringi, jamoatchilik ekspertizasi, jamoatchilik fikrini o‘rganish va qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa shakllar belgilangan [2].

Ushbu shakllarning har biri jamiyat hayotidagi muayyan masalalarni o‘rganish va ularning yechimini izlashga xizmat qiladi. Ularni amaliyotda samarali qo‘llash fuqarolarning davlat organlari bilan muloqot qilish imkoniyatlarini kengaytiradi. Jamoatchilik muhokamasi jamiyat uchun ahamiyatli bo‘lgan qarorlar, dasturlar yoki loyihalar yuzasidan fuqarolar va manfaatdor tomonlarning fikrlarini o‘rganish jarayonidir. Ushbu mexanizm orqali turli ijtimoiy guruhlarning ehtiyojlari aniqlanadi, muqobil takliflar ko‘rib chiqiladi va qarorlarni takomillashtirish imkoniyati yuzaga keladi. Masalan, ta’lim tizimini rivojlantirishga oid dasturlar muhokama qilinayotganda pedagoglar, ota-onalar, o‘quvchilar va tegishli mutaxassislarning fikrlarini hisobga olish qabul qilinadigan qarorlarning amaliy ahamiyatini oshirishi mumkin. Jamoatchilik muhokamasi samarali bo‘lishi uchun unda qatnashish imkoniyatlari keng bo‘lishi, taqdim etilayotgan axborot tushunarli bo‘lishi va bildirilgan takliflar tegishli tartibda ko‘rib chiqilishi lozim. Jamoatchilik eshituvi muayyan masala yuzasidan mas’ul tashkilotlar, mutaxassislar va fuqarolar ishtirokida tashkil etiladigan ochiq muhokama shaklidir. Eshituvlar davomida amalga oshirilgan ishlar, mavjud muammolar va kelgusidagi rejalar muhokama qilinishi, savollar berilishi hamda takliflar bildirilishi mumkin. Ushbu shakl, ayniqsa, mahalliy infratuzilma, ekologiya, ta’lim va sog‘liqni saqlash bilan bog‘liq masalalarda muhim ahamiyatga ega. Jamoatchilik eshituvlari fuqarolarning muammolarini bevosita mas’ul tashkilotlarga yetkazish va tegishli tushuntirishlar olish imkoniyatini yaratadi.

Jamoatchilik monitoringi davlat organlari faoliyatining muayyan yo‘nalishini kuzatish, to‘plangan ma’lumotlarni tahlil qilish va belgilangan vazifalarning bajarilish holatini o‘rganishni nazarda tutadi. Monitoring orqali ijtimoiy loyihalarning amalga oshirilishi, davlat xizmatlarining sifati, infratuzilma obyektlarining holati va hududiy dasturlarning natijalari yuzasidan ma’lumotlar yig‘ilishi mumkin. Masalan, mahalladagi maktab binosini ta’mirlash ishlari yoki ichimlik suvi ta’minotini yaxshilash loyihasining borishini jamoatchilik tomonidan kuzatish mavjud kamchiliklarni o‘z vaqtida aniqlashga yordam beradi. Bunda kuzatuvlar aniq ma’lumotlarga asoslanishi va aniqlangan muammolar vakolatli tashkilotlarga qonuniy tartibda yetkazilishi zarur. Jamoatchilik ekspertizasi muayyan loyiha, hujjat yoki faoliyatni tegishli bilim va tajribaga ega mutaxassislar ishtirokida tahlil qilish imkonini beradi. Ushbu jarayonning asosiy maqsadi taklif etilayotgan qarorlarning ijtimoiy oqibatlarini, amaliy samaradorligini va aholining turli qatlamlari manfaatlariga ta’sirini baholashdan iborat. Masalan, yangi ijtimoiy dastur loyihasini ishlab chiqishda uning kam ta’minlangan oilalar, yoshlar yoki nogironligi bo‘lgan shaxslar uchun qanday imkoniyatlar yaratishi o‘rganilishi mumkin. Mutaxassislarning asoslangan xulosalari va jamoatchilik takliflari qarorlarni yanada puxta ishlab chiqishga ko‘maklashadi.

Jamoatchilik nazoratining rivojlanishida nodavlat notijorat tashkilotlari alohida o‘rin egallaydi. Ushbu tashkilotlar fuqarolarning qonuniy manfaatlarini ifodalash, ijtimoiy muammolarni o‘rganish, huquqiy savodxonlikni oshirish va davlat organlari bilan hamkorlikda loyihalarni amalga oshirish orqali fuqarolik jamiyatining institutsional asoslarini mustahkamlaydi. O‘zbekiston Respublikasining “Nodavlat notijorat tashkilotlari to‘g‘risida”gi Qonuni nodavlat notijorat tashkilotlarining huquqiy maqomi va faoliyatining asosiy jihatlarini tartibga soladi [5]. Mazkur

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

tashkilotlarning mustaqil tashabbus ko'rsatishi va ijtimoiy muammolarni hal etishda faol qatnashishi jamiyat manfaatlarini kengroq ifodalashga yordam beradi.

Nodavlat notijorat tashkilotlari faoliyatining samaradorligi ularning tashkiliy salohiyati, mutaxassislar malakasi, moliyaviy barqarorligi va jamoatchilik bilan ishlash tajribasiga bog'liq. Shu sababli bunday tashkilotlarning tahliliy imkoniyatlarini rivojlantirish, qonunchilik bo'yicha bilimlarini oshirish va ijtimoiy loyihalarni amalga oshirishda hamkorlik mexanizmlarini kengaytirish muhimdir. Bunda tashkilotlarning o'z faoliyati yuzasidan ochiqlikni ta'minlashi va jamiyat oldidagi mas'uliyatini his etishi ham jamoatchilik ishonchini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Ommaviy axborot vositalari jamoatchilik nazoratining muhim axborot vositalaridan biri hisoblanadi. Gazeta, jurnal, televideniye, radio va internet nashrlari orqali jamiyat uchun dolzarb masalalar yoritiladi, fuqarolarning fikrlari keng jamoatchilikka yetkaziladi va mavjud muammolar yuzasidan muhokamalar tashkil etiladi. Ommaviy axborot vositalarining tahliliy materiallari davlat organlari faoliyatidagi kamchiliklarga e'tibor qaratish, muammolarning sabablarini o'rganish va ularni hal etish bo'yicha takliflar ishlab chiqishga ko'maklashadi. Biroq ushbu jarayonda axborotning haqqoniyligi, xolisligi, manbalarning ishonchliligi va inson huquqlariga hurmat bilan yondashish talablariga rioya qilinishi zarur.

Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi jamoatchilik nazoratini amalga oshirish uchun yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Elektron murojaatlar, ochiq ma'lumotlar portallari, davlat xizmatlarining raqamlashtirilishi va internet orqali jamoatchilik muhokamalarini tashkil etish fuqarolarning ijtimoiy jarayonlarda ishtirok etishini osonlashtiradi. Raqamli platformalar orqali aholi takliflarini yig'ish, muayyan masalalar yuzasidan fikrlarni o'rganish va davlat organlariga murojaat qilish mumkin. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish uchun aholining raqamli savodxonligini oshirish, axborot xavfsizligini ta'minlash va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish muhimdir. Aks holda, texnologik imkoniyatlardan foydalanishdagi tafovutlar ayrim fuqarolarning jamoatchilik nazoratida ishtirok etish imkoniyatlarini cheklashi mumkin.

Jamoatchilik nazoratining samaradorligi fuqarolarning huquqiy savodxonligi bilan ham bevosita bog'liq. O'z huquq va majburiyatlarini yaxshi biladigan fuqarolar mavjud huquqiy mexanizmlardan samarali foydalanadilar, murojaatlarini asosli shakllantiradilar va jamiyatdagi muammolarni qonuniy yo'l bilan hal etishga intiladilar. Huquqiy bilimlarning yetarli emasligi esa fuqarolarning o'z imkoniyatlaridan to'liq foydalana olmasligiga sabab bo'lishi mumkin. Shu bois maktablar, oliy ta'lim muassasalari va mahallalarda huquqiy-ma'rifiy tadbirlarni tashkil etish, fuqarolik jamiyati va jamoatchilik nazoratiga oid mavzularni amaliy misollar asosida tushuntirish dolzarb vazifalardan biridir.

Jamoatchilik nazoratini rivojlantirishda mahalla institutining imkoniyatlari ham muhim ahamiyat kasb etadi. Mahalla aholining kundalik ehtiyojlari va hududiy muammolarini bevosita biladigan ijtimoiy tuzilma sifatida fuqarolar va davlat organlari o'rtasidagi muloqotni mustahkamlashga ko'maklashadi. Hududni obodonlashtirish, ijtimoiy yordamga muhtoj oilalarni qo'llab-quvvatlash, yoshlar bandligi va ekologik muammolar kabi masalalarda aholi bilan hamkorlikda ish olib borish muammolarni o'z vaqtida aniqlash imkonini beradi. Mahalla miqyosidagi jamoatchilik tashabbuslari qonuniylik, adolatlilik, inson huquqlariga hurmat va aholining ixtiyoriy ishtiroki tamoyillariga asoslanishi lozim.

Jamoatchilik nazoratining yana bir muhim jihati davlat mablag'lari va jamoat resurslaridan samarali foydalanishga ko'maklashishidir. Davlat budjeti hisobidan amalga oshiriladigan ijtimoiy dasturlar, qurilish loyihalari va infratuzilma ishlari bevosita aholining turmush sharoitiga ta'sir

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

ko‘rsatadi. Shu sababli ushbu loyihalarga oid ochiq ma’lumotlarni o‘rganish, ishlarning bajarilish holatini kuzatish va aniqlangan kamchiliklar haqida tegishli tashkilotlarga ma’lumot berish jamoatchilik nazoratining amaliy yo‘nalishlaridan hisoblanadi. Bunda fuqarolar tomonidan bildirilgan fikrlar dalillarga asoslanishi va qonunchilikda belgilangan tartibda ko‘rib chiqilishi zarur.

Jahon tajribasida ham ochiq boshqaruv va fuqarolar ishtirokini rivojlantirishga katta e’tibor qaratiladi. Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkilotining ochiq davlat boshqaruviga bag‘ishlangan tadqiqotida davlat organlarining shaffofligi, fuqarolarning qarorlar qabul qilish jarayonidagi ishtiroki va jamoatchilik bilan muloqotning ahamiyati yoritilgan \[6\]. Xalqaro tajriba shuni ko‘rsatadiki, jamoatchilik ishtirokining samarali bo‘lishi uchun fuqarolar nafaqat axborot olish, balki o‘z fikrlarini bildirish, takliflar kiritish va tegishli javoblarni olish imkoniyatiga ham ega bo‘lishlari kerak. Biroq xorijiy tajribani milliy amaliyotga tatbiq etishda mamlakatning huquqiy tizimi, ijtimoiy sharoiti va mavjud institutsional imkoniyatlarini hisobga olish zarur.

O‘zbekistonda jamoatchilik nazoratini yanada rivojlantirish jarayonida bir qator muammolarga e’tibor qaratish lozim. Jumladan, ayrim fuqarolarning huquqiy savodxonligi yetarli emasligi, jamoatchilik nazorati vositalaridan foydalanish bo‘yicha ma’lumotlarning cheklanganligi, raqamli xizmatlardan foydalanish imkoniyatlaridagi tafovutlar va ayrim tashabbuslarning natijalari haqida qayta aloqa yetishmasligi ushbu jarayon samaradorligiga ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Bunday muammolarni bartaraf etish uchun fuqarolar bilan ochiq muloqotni kuchaytirish, jamoatchilik muhokamalarini muntazam tashkil etish, davlat organlarining axborot berish amaliyotini takomillashtirish va fuqarolik jamiyati institutlarining salohiyatini oshirish zarur.

Jamoatchilik nazoratining samaradorligini baholashda aniq mezonlardan foydalanish ham muhimdir. Bunda jamoatchilik muhokamalarida qatnashgan fuqarolar soni, kelib tushgan murojaatlarning ko‘rib chiqilishi, bildirilgan takliflarning amaliyotga joriy etilishi va fuqarolarning ko‘rsatilayotgan xizmatlar sifatiga munosabati kabi ko‘rsatkichlardan foydalanish mumkin. Shu bilan birga, faqat miqdoriy natijalarga tayanish yetarli emas. Jamoatchilik nazorati natijasida qanday muammolar hal etilgani, aholining ehtiyojlari qay darajada hisobga olingani va davlat organlari faoliyatida qanday ijobiy o‘zgarishlar yuz bergani ham tahlil qilinishi kerak.

Shunday qilib, jamoatchilik nazoratini rivojlantirish huquqiy, tashkiliy, axborot va ma’rifiy choralarni o‘zaro uyg‘unlashtirishni talab qiladi. Fuqarolarning huquqiy savodxonligini oshirish, nodavlat notijorat tashkilotlari va ommaviy axborot vositalarining salohiyatini mustahkamlash, raqamli vositalardan samarali foydalanish va jamoatchilik takliflari bo‘yicha qayta aloqa mexanizmlarini rivojlantirish ushbu sohadagi muhim vazifalardir. Eng muhimi, jamoatchilik nazorati faqat mavjud kamchiliklarni aniqlash bilan cheklanmasdan, ularni bartaraf etish va jamiyat taraqqiyotiga xizmat qiladigan yechimlarni ishlab chiqishga yo‘naltirilishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, jamoatchilik nazorati fuqarolik jamiyatini rivojlantirish, davlat boshqaruvi samaradorligini oshirish va fuqarolarning jamiyat hayotidagi ishtirokini kengaytirishda muhim ahamiyatga ega. U davlat organlari faoliyatining ochiqligi va shaffofligini kuchaytirish, mansabdor shaxslarning hisobdorligini oshirish, ijtimoiy muammolarni aniqlash va ularni hal etishda jamoaviy mas’uliyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Jamoatchilik nazoratining samaradorligi qonunchilikda belgilangan mexanizmlarning amaliyotda to‘g‘ri qo‘llanishi, fuqarolarning faolligi va davlat organlarining jamoatchilik bilan samarali muloqot olib borishiga bog‘liq.

O‘zbekistonda jamoatchilik nazoratining huquqiy asoslarini takomillashtirish, fuqarolarning huquqiy savodxonligini oshirish, nodavlat notijorat tashkilotlari va ommaviy axborot vositalarining

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

faoliyatini rivojlantirish hamda raqamli imkoniyatlardan samarali foydalanish ushbu sohaning istiqbolli yo'nalishlari hisoblanadi. Jamoatchilik nazoratining rivojlanishi davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, jamiyatda qonun ustuvorligi va ijtimoiy mas'uliyatni mustahkamlash uchun zarur shart-sharoit yaratadi. Shu sababli ushbu mexanizmni davlat boshqaruvining ajralmas tarkibiy qismi sifatida rivojlantirish, fuqarolarning konstruktiv tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash va jamiyat manfaatlariga daxldor masalalarda ularning ishtirokini kengaytirish muhimdir. Faol fuqarolik pozitsiyasi, ochiqlik, shaffoflik va o'zaro ishonchga asoslangan jamoatchilik nazorati demokratik qadriyatlarni mustahkamlash hamda barqaror fuqarolik jamiyatini shakllantirishning muhim omili hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Yangi tahrir. 2023-yil 30-aprelda referendum orqali qabul qilingan. 36-modda.
2. O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 12-apreldagi O'RQ-474-son "Jamoatchilik nazorati to'g'risida"gi Qonuni. [3] Birlashgan Millatlar Tashkiloti. Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi. 1948-yil 10-dekabr. 21-modda.
3. O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 5-maydagi O'RQ-369-son "Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqligi to'g'risida"gi Qonuni.
4. O'zbekiston Respublikasining 1999-yil 14-apreldagi "Nodavlat notijorat tashkilotlari to'g'risida"gi Qonuni.
5. OECD. Open Government: The Global Context and the Way Forward. Paris: OECD Publishing, 2016.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.